

**ВИСТАВКИ НАРОДНОГО ОБРАЗОТВОРЧОГО ТА ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО
МИСТЕЦТВА НА ХМЕЛЬНИЧЧИНІ (2007 – 2017 рр.)**

УДК 745/749,091,8(477,43/44)“2007/2017”

Леонід Шерстинюк, доцент, професор кафедри дизайну
Хмельницького національного університету, Заслужений художник України

**ВИСТАВКИ НАРОДНОГО ОБРАЗОТВОРЧОГО ТА ДЕКОРАТИВНО-
ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА НА ХМЕЛЬНИЧЧИНІ (2007 – 2017 рр.)**

Висвітлюється стан різних видів і жанрів народного декоративно-прикладного мистецтва Хмельницької області в контексті виставкової діяльності в період 2007 – 2017 рр. Розглядаються виставкові тенденції та процеси змагальності, що сприяли розвитку народного декоративно-прикладного мистецтва Хмельниччини. Характеризуються особливості творчості народних умільців та членів Хмельницького обласного осередку Національної спілки майстрів народного мистецтва України (далі НСМНМ). Розкривається виставкова діяльність Хмельницького обласного науково-методичного центру культури і мистецтва (далі ХОММЦКіМ) та профільних любительських формувань.

Ключові слова: Хмельниччина, декоративно-прикладне мистецтво, народні умільці, майстри народного мистецтва, художники, виставки, свята, пленери, майстер-класи.

Літ. 14.

Леонид Шерстынюк, доцент, професор кафедры дизайна
Хмельницкого национального университета, Заслуженный художник Украины

**ВИСТАВКИ НАРОДНОГО ИЗОБРЕТАТЕЛЬНОГО И ДЕКОРАТИВНО-
ПРИКЛАДНОГО ИСКУССТВА В ХМЕЛЬНИЦКОЙ ОБЛАСТИ (2007 – 2017 гг.)**

Освещается состояние разных видов и жанров народного декоративно-прикладного искусства Хмельницкой области в контексте выставочной деятельности в период 2007 – 2017 гг. Рассматриваются выставочные тенденции и процессы состязательности, способствующие развитию народного декоративно-прикладного искусства Хмельниччины. Характеризуются особенности творчества народных умельцев и членов Хмельницкого областного отделения Национального союза мастеров народного искусства Украины. Раскрывается выставочная деятельность Хмельницкого областного научно-методического центра культуры и искусства и профильных любительских объединений.

Ключевые слова: Хмельниччина, декоративно-прикладное искусство, народные умельцы, мастера народного творчества, художники, выставки, праздники, пленеры, мастер-классы.

Leonid Sherstyniuk, Associate Professor, Professor of the Design Department
Khmelnytskyi National University, Honoured Artist of Ukraine

**THE EXHIBITIONS OF FOLK FINE AND DECORATIVE APPLIED ART IN
KHMELNYTSKIY REGION (2007 – 2017)**

The article deals with the state of different types and genres of folk decorative-applied arts in Khmelnytskyi region in the context of the exhibition activity during the period of 2007 – 2017. The author analyzes the stationary exhibitions of folk art and the museums of the decorative-applied art function in Khmelnytskyi, Kamyanets-Podilskiy, Starokostyantyniv, Medzhybizh, Netishyn, Dunayevtsi region, Shepetivka, Hrytsiv. The trends of exhibition and the processes of competition that contributed to the development of folk decorative-applied art in Khmelnytskyi are examined. In Dunayevtsi region monthly exhibitions of artistic goods “Art of One Village” became traditional. They take place in the district art-cultural centre. Within the scope of the regional folk festival “Easter Bells” (2016) the competitions among the districts were held: “The Best Easter”, “The Best Easter Basket”, “The Best Embroidery”. The peculiarities of creativity of folk craftsmen and members of the Khmelnytskyi regional branch of National union of masters of folk art of Ukraine (NUMFA) are characterized. The exhibition activity of Khmelnytskyi regional scientific-methodological centre of culture and art (KRSMCCA) and the profile of amateur formations are revealed. The Organizational-methodological and informational support of KRSMCCA is a data bank of arts and artists, the map of location of centres of folk art. The center initiates the conducting of the large-scale cultural-artistic events: All-Ukrainian and international symposiums on artistic processing of straw and natural materials (2007 city Netishyn, 2009 city Khmelnytskyi), symposiums on artistic processing of leather (2008 city Khmelnytskyi) and bead weaving (2010 city Khmelnytskyi), the exhibitions- the competitions, exhibitions on the occasion of celebrating state and professional holidays, the anniversaries, the memorable events, a number of personal exhibitions, master-classes etc.

The article shows the original world of Podillya region decorative-applied art and the development of

modern traditions that allow adequately demonstrating skills at all-Ukrainian exhibitions, fairs, various festivals, holidays, the competitions in different cities of Ukraine.

Keywords: Khmelniitskiy region, the decorative-applied art, the folk craftsmen, the masters of folk art, the painters, the exhibitions, the festivals, the workshops and master classes.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Актуальність обраної теми обумовлена значним поживленням художньо-виставкової діяльності, викликаній бурхливим розвитком за останнє десятиліття (2007 – 2017 рр.) в містах і селах Хмельницької області різних жанрів і видів народного декоративно-прикладного мистецтва. Ці виставки народного декоративного мистецтва мають багатомірний характер, різноманітний зміст, форми і художню структуру артефактів майстрів та народних умільців. Представлені на виставках предметні образи, орнаменти, розписи, пластика, художні ансамблі і композиції базуються на національних художньо-естетичних цінностях, впливають на національні світоглядні орієнтири особистості. Виставкові заходи (персональні, колективні, стаціонарні, пересувні, тематичні, регіональні, всеукраїнські, міжнародні тощо) виконують численні соціальні функції – естетичну, виховну, пізнавальну, комунікаційну тощо. Виставки є потужним каналом поширення інформації та реклами творчості народних майстрів, важливим інструментом комерційного (виставки-ярмарки, виставки-вернісажі, виставки-презентації) маркетингу, оскільки спрямовані на ринковий сегмент задоволення художніх потреб соціуму. Відкриття виставки, зокрема, часто є подією, сприятливою для зустрічей художників, народних майстрів з представниками владних структур, бізнесу, вирішення окремих ділових проблем, налагодження контактів з майбутніми спонсорами і друзями. Крім того, художні виставки сприяють підвищенню кваліфікації митців, адже під час організації та функціонування виставки проводяться майстер-класи, відбувається інтенсивний обмін досвідом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Виставкову діяльність майстрів та умільців народного образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва Хмельниччини висвітлювала Т. Стан [11]. До різних теоретичних і практичних аспектів творчої діяльності художників і майстрів народного мистецтва Хмельниччини, їх епізодичної участі у виставках зверталось чимало дослідників і мистецтвознавців. Історичні та сучасні аспекти розвитку традиційних народних промислів і ремесел висвітлювали Н. Урсу [13], Ю. Блажевич, О. Блажевич [2; 3]. Традиційне народне мистецтво, художні промисли і ремесла Поділля охарактеризовані в науковій

монографії “Поділля” [10]. Відомості про народних умільців та майстрів народного мистецтва Хмельниччини, ілюстрації їх художніх виробів розміщені в фотоальбомі Т. Стан “Майстри декоративно-прикладного мистецтва Хмельниччини” [12]. Однак окремих досліджень і публікацій з питань виставкової діяльності в сфері народного декоративно-прикладного мистецтва Хмельниччини до цих пір не було.

Мета статті. Висвітлення стану виставкової діяльності на Хмельниччині та участі в ній майстрів та умільців народного образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва.

Виклад основного матеріалу дослідження. У клубних закладах Хмельницької області на початку 2017 р. діяло 297 гуртків, студій, любительських об’єднань образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва. У 174 з них займалося 1423 дорослих, у 123 – 1167 юних обдарувань. Майже 1500 самобутніх майстрів і народних умільців гуртував обласний осередок НСМНМУ (голова Т. Стан). Виставки картин художників і виробів народних майстрів стали невід’ємною складовою народних свят, фестивалів, творчих звітів. Так, у 2016 р. в області проводилося 2,7 тис. виставок, з них майже 2,5 тис. експонувалися в основному під час культурно-мистецьких заходів у селах (зокрема в районах: Шепетівському – 223, Старокостянтинівському – 177, Білогірському – 133, Ізяславському – 119, Теофіпольському – 101, у 22-х територіальних громадах – 962 виставки) і тільки 351 в містах обласного значення та райцентрах. До участі у виставках найбільше майстрів і умільців народного мистецтва було залучено в Полонському (205), Шепетівському (177), Ізяславському (166), Ярмолинецькому (133), Красилівському (103), містах Славути (25) та Кам’янці-Подільському (36). Найменше – у Старокостянтинівському (37) і Теофіпольському (46 осіб) районах. В ході виставок проведено 126 майстер-класів [5, 59]. Скажімо, члени народної студії “Просвіт” с. Самчики Старокостянтинівського району О. Пажимський, Г. Раковський, О. Раковський, П. Кузьмич, В. Пасічник, М. Юзвук, Б. Шнайдер демонстрували свій неповторний, так званий “Самчиківський” стиль декоративного розпису (мотив дерева життя або вазона із зображенням квітів, казкових птахів, звірів), на всеукраїнських і обласних, також на виїзних виставках містах Харкові, Запоріжжі, Житомирі, Вишніці,

Краматорську [7, 7]. Цікаво і змістовно проводив творчу та виставкову роботу колектив клубу історії розвитку та збереження культури та декоративно-прикладного мистецтва “Дивоцвіт” Нетішинського міського Палацу культури (кер. С. Кравчук). Цей колектив об’єднував 43 народних майстри та умільці, які займалися вишивкою, бісероплетенням, соломоплетенням, виготовленням традиційного та стилізованого народного одягу та прикрас, художньою обробкою природних матеріалів. До аматорського об’єднання “Візерунок” Кам’янець-Подільського МБК (кер. Г. Соловей) входило 19 дітей та 57 дорослих, які активно працювали в різних видах ДПМ і були незамінними учасниками багатьох свят, фестивалів. Найбільше таких формувань діяло в Старокостянтинівському (43), Шепетівському (29), Красилівському (25), Білогірському (17) районах [5, 59 – 60].

Виставки художніх виробів народні майстри гідно презентували край на всеукраїнських творчих акціях. У найпрестижніших всеукраїнських та обласних виставках, зокрема в Міжнародному благодійному Фонді “Україна – 3000” брала участь Заслужений майстер народної творчості України, майстер художньої вишивки, хмельничанка Н. Голованчук. У 2010 р. сім провідних майстрів області: Г. Бучківська, Т. Стан, Г. Єрменчук-Гручман, О. Цимбалюк, О. Сичова, Л. Блажчук, С. Делікатна представляли свій творчий доробок на Всеукраїнському Великодньому ярмарку в Українському Домі в Києві. Вироби 15 майстрів демонструвалися в столиці на Всеукраїнській виставці “Український сувенір”. Майстри декоративного мистецтва області демонстрували свою майстерність на Всеукраїнських виставках, на Всеукраїнському ярмарку в Національному центрі ділового і культурного співробітництва “Український дім” в Києві. Оригінальні експозиції виробів із Хмельниччини презентувались в Києві на Всеукраїнській виставці “Український сувенір”. Починаючи з 2007 р., майстри щороку брали участь у Всеукраїнській виставці “Кращий твір року” в спілці народних майстрів у Києві. У 2012 р. масштабну експозицію художніх виробів майстри області успішно демонстрували у Верховній Раді України. Упродовж десяти років майстри декоративного мистецтва Хмельниччини гідно представляли мистецтво на різноманітних фестивалях, святах, конкурсах у різних містах України: Харкові, Києві, Івано-Франківську, Рівному, Луцьку, Вінниці, Тернополі, Житомирі, Запоріжжі, Коломиї, Могилів-Подільському. Традиційно 5 років поспіль звітні творчі виставки

провідні майстри проводили в ОНМЦКіМ. Центр ініціював проведення масштабних культурно-мистецьких акцій: Всеукраїнського та Міжнародного симпозіумів з художньої обробки соломки і природних матеріалів (2007 р. м. Нетішин, 2009 р. м. Хмельницький). В останньому взяли участь 32 майстри з 18 міст і сіл України, Росії, Білорусії. Провів Всеукраїнські симпозіуми з художньої обробки шкіри (2008 р., м. Хмельницький) та бісероплетення (2010 р., м. Хмельницький), низку персональних виставок, майстер-класів. Персональні виставки точних копій старовинних дерев’яних храмів, виготовлених із сірників, паличок від морозива, ДСП, інших матеріалів хмельничанина О. Борисова відзначені найвищою столичною нагородою фестивалю “Крила надії”. Самобутні дитячі іграшки хмельничанки О. Корневої, що демонструвалися на теренах краю і України, передають національний колорит: вишивані сорочки, плаття, шаровари, віночки, брилі, соняшники, стрічки [11, 114].

Виставки проводилися з нагоди відзначення державних і професійних свят, ювілейних і знаменних дат, фестивалів, творчих звітів тощо. Наприклад, в обласній виставці-ярмарку образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва “Барви рідного краю”, присвяченій 70-річчю утворення Хмельницької області (22 вересня 2007 р. м. Хмельницький) демонстрували своє мистецтво 11 професійних художників і 112 майстрів народного мистецтва, у тому числі 12 митців з інших областей України [4]. Низка масштабних виставок у 2013 р. була присвячена 90-річчю утворення районів. На урочистостях в кожному районі територіальні громади демонстрували оригінальні художні експозиції в окремих палатках. До 80-ї річниці пам’яті жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. персональну виставку “На зболених крилах любові” (портрети Л.Українки, Т.Шевченка, інших відомих особистостей і пересічних громадян, виробів дереві, камені та металі, ескізи пам’ятників жертвам Голодомору 1932 – 1933 років, роботи зі скла) створила художниця, скульптор, дизайнер, поетеса з м. Нетішина С. Лелях. До цієї трагічної дати майстрині Новоушицького району вишили 20-метровий “Рушник пам’яті”, який як естафета переходив від села до села. У Старосинявському районі майстриня І.Чайка до 360-річниці битви під Пилявою вишила і представила на виставку 5-метровий рушник. [7, 38; 58]. На виставці-конкурсі витинанок “Мережане світло Шевченківського слова”, присвяченій 200-річчю від дня народження Т.Г. Шевченка (28 квітня –

28 травня 2014 р., ОНМЦКіМ) було представлено 155 творчих робіт – 105 досвідчених майстрів витинанки, народних умільців, викладачів і студентів, дітей з 12 міст та районів області. У Кам'янці-Подільському в рамках заходу Артгалерея “Мости єднання” (2014 р.) зафіксована рекордна довжина виставкової галереї, яка становила 1330 метрів і складалася з 4 тисяч малюнків, що були розміщені від Новопланівського мосту до Замкового [8, 56].

Проводилася низка обрядових виставок. Славутським палацом культури в 2015 р. проведено 23 виставки. Серед оригінальних виділялась виставка обрядових хлібів, “Пряникових будиночків”. У Старосинявському районі пройшла районна пасхальна виставка “Христос воскрес”. На ній 20 учасників представили рушники, доріжки, писанки, вироби з бісеру, обрядові печені вироби, картини [9, 60]. На обласному фольклорному святі “Великодні дзвони” (2016 р.) в с.Сутківцях Ярмолинецького району серед районів проведено конкурси: “Найкраща паска”, “Найкращий великодній кошик”, “Найкраща вишивка” [5, 62].

В містах і районах особливого значення набули традиційні масштабні святкові заходи і виставки-ярмарки художніх виробів під час відзначення Дня незалежності України 23 серпня 2015 р. в рамках святкування 24-ї річниці незалежності України на обласному Майдані Незалежності експонувалася Всеукраїнська виставка-ярмарок етнокультурних (Поділля, Волині, Буковини, Полісся, Слобожанщини, Київщини, Галичини), художніх виробів, різноманітні сучасні та авторські техніки 72 майстрів області. У Славутському РБК упродовж 2016 р. експонувалася постійно діюча виставка робіт народних умільців від кожної сільської ради. На Дунаєвщині ввійшли в практику роботи виставки художніх виробів “Мистецтво одного села”, які згідно графіка щомісячно відбувалися в районному культурно-мистецькому центрі [9, 61]. В обласному фестивалі народного мистецтва “Ода Україні”, присвяченому 25-річчю незалежності України взяли участь 1200 майстрів і народних умільців. Багатством художніх робіт і виробів, цікавою побудовою експозицій відзначалися виставки у Дунаєвському, Ізяславському, Кам'янець-Подільському, Красилівському, Летичівському, Полонському, Старокостянтинівському, Волочиському районах, містах Кам'янець-Подільському та Нетішині. В Чемерівцях, наприклад, свято почалося з виставки рушників “Рукотворна краса Чемерівщини”, демонстрацією 25-метрового рушника єднання місцевих громад. В Ізяславському

районі вишивальниці від кожної сільської громади вишили рушники, які потім об'єднали у 62-метровий рушник. Вишивальниці Білогірського району створили вишиваними візерунками справжню карту району з назвами сільських рад та особливими символами, притаманними кожній громаді. На майдані Незалежності в м. Хмельницькому художники та майстри з міст і районів розмістили великі ляльки-мотанки, регіональні герби з природних матеріалів, тематичні плакати, персональні виставки і вернісажі. У м.Хмельницькому впродовж десяти років традиційно проводилася Всеукраїнська виставка-ярмарок “Вернісаж на Проскурівській”. В 2016 р. у ній взяли участь 100 майстрів та умільців з Хмельниччини та України, які представляли різні види народного мистецтва. А на Всеукраїнській виставці-ярмарку з нагоди святкування Дня міста Хмельницького було представлено художні вироби 150 майстрів Хмельниччини та 15 областей України [5, 30, 61]. З 15 по 31 березня 2017 р. в експозиції обласної виставки “Весняний вернісаж”, що проходила в ОНМЦКіМ, представлялося понад 200 художніх виробів 37 членів спілки майстрів народного мистецтва [1].

Стаціонарні виставки народного мистецтва діяли в Хмельницькому, Кам'янці-Подільському, Старокостянтиніві, Меджибожі, Нетішині, Шепетівці, Грицеві. В музеї декоративно-прикладного мистецтва Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії створені цікаві експозиції: народної ляльки, вишивки, писанкарства, розпису, витинанки, вузликового плетіння, гончарства, народної іграшки. Життя музею надихають народні майстрині, професори – сестри Г. Бучківська і В.Греськова. Музей писанкарства в академії створив доцент В. Ільїнський [2, 168].

Але найважливіше місце у розвитку народного мистецтва займали персональні виставки подолян. Так, своє самобутнє мистецтво демонстрували на виставках різного рівня майстри художньої кераміки М. Величко зі Старокостянтинівки, Л. Нікітюк, Д. Крамар, В. Махнев-Кондратюк, М. Карпович, Є. Решетник з Хмельницького, М. Печений, Д. Шустер з Кам'янця-Подільського, М. Островський з Меджибожа. Хмельничанка Г. Гома неодноразово побувала зі своїми керамічними ляльками на виставках у Польщі, Швеції, Сполучених Штатах Америки [12, 7]. Майстриня Н. Карасевич з м. Вільковець на своїх персональних виставках демонструвала ляльки-мотанки, м'які іграшки, квіти з тканини та дроту, вироби з шкіри, паперу,

соломки, а також твори і вироби в техніках квілінг, декупаж, орігамі, випалювання по шовку тощо. Великою популярністю користувалися персональні виставки живопису та графіки О. Пасічника (сміт Гриців), О. Бризіцького (Н. Ушиця), О. Захарчука (Старокостянтинів). Майже дві тисячі картин було представлено в жовтні 2016 р. на вечорі-портреті художника Ф. Драпана в Лісоводському будинку культури Городоцького району [5, 59]. Художник-аматор М. Гикавчук із с. Женишківцево Вільковецького району намалював понад 600 картин, більшість з яких експонуються за кордоном [6, 39]. Захоплення у відвідувачів виставок викликали витончені мережива з соломи М. Мокляка і В. Ровінської (Славута), бісероплетення О. Тихун і О. Крижової (Ярмолинці), Л. Місюк (Полонне), І. Третяк (Хмельницький). Високим художнім рівнем на обласних і всеукраїнських виставках виділялися художні ковальські вироби А. Козілецького, А. Свиначика (Старокостянтинів) й М. Бесараби (с. Шустівці Кам'янець-Подільського р-ну), А. Кліща (Кам'янець-Подільський). Цікавими були традиційні та сучасні елементи ткацтва, розпису тканин Л. Корницької, ткацтва й килимарства Б. Шнайдера (с. Самчики Старокостянтинівського району) і Т. Литвиненко (Хмельницький). Рідкісне мистецтво витинанки демонстрували Л. Овсянюк, Д. Мікурової (Шепетівка), О. Цимбалюк, картини з пір'я В. Спірякіна (Дунаївці), вироби з тіста С. Царук, писанкарства Т. Щербини (Кам'янець-Подільський), В. Ільїнського (Хмельницький) [5, 59].

Найвищу майстерність у традиційній подільській вишивці демонстрували Л. Блажчук, Р. Сарахман, Г. Глевець з Кам'янця-Подільського, З. Кульпа з Городка, С. Мостіпака з Летичева, Л. Савчук з Нетішина. Вишиваний одяг, рушники, скатертини, серветки реалізували на виставках-вернісажах майстри-вишивальниці В. Комашук, І. Окаянюк, Т. Перунська, О. Бабіч, Г. Пашенко (сміт Гриців). Щороку у виставках брали участь понад 200 вишивальниць.

Народні промисли з лози, рогози, соломи представляли на виставках-вернісажах понад 40 майстрів-надомників, найбільше у Славутському, Полонському, Красилівському районах. Найдосвідченішими учасниками виставок були М. Полюк із с. Баглайки Красилівського, М. Туз із с. Буйволівцево Ярмолинського районів, Л. Кланцата з Нової Ушиці. Мистецтво різьби по дереву (тематичні пано, фігури людей, звірів, птахів, казкові персонажі, скульптури, церковне начиння, моделі кораблів, бойової техніки, обереги, копії храмів, тарелі, скриньки, оклади книг, люльки

тощо) на виставках представляли більше 80 народних майстрів. Серед них Р. Стефюк, А. Яковлев, В. Трачевський, І. Андрощук, І. Нашубський, Г. Тяпко (м. Хмельницький), Л. Радюк, В. Радюк (Городок), В. Ляшук, М. Ткачук (Ізяслав), М. Шимко (Дунаївці), В. Сідор (Кам'янець-Подільський), О. Возний, М. Кравчук, А. Бодрай (Старокостянтинів) [12, 8]. Старокостянтинівський різьяр Г. Плотніков, наприклад, демонстрував більше двох тисяч неповторних виробів і композицій з коріння, уламків, сучків дерев, інших природних матеріалів, з яких триста демонструється в приватних колекціях Росії, Болгарії, Румунії, Чехії, Японії, В'єтнаму.

Художні вироби зі шкіри (костюмів, поясів, сумок, сувоїв, папок, фотоальбомів, скриньок) регулярно демонстрували на обласних і всеукраїнських виставках Н. Косарева, О. Невський, В. Ребрік з Хмельницького, О. Дегтяр з Нетішина [11, 215].

Організаційно-методичне та інформаційне забезпечення виставкової діяльності здійснював Хмельницький ОНМЦКіМ (А. Белеванцев, Т. Стан). Створено банк даних художніх промислів та майстрів, карту розміщення осередків народномистецтва. Плідну організаційно-методичну роботу з розвитку виставкової діяльності проводили методисти з декоративно-прикладного мистецтва районних будинків культури: Деражнянського – О. Поліщук, Вільковецького – Л. Цуцман-Вовк, Летичівського – В. Синиця, Славутського – М. Мокляк, Ярмолинського – Л. Дембіцька, Білогірського – М. Назарова, Полонського – М. Посельська, Старокостянтинівського – О. Музикарішко, Ізяславського – О. Білоус, Старокостянтинівського МБК – Г. Маєвська, районних центрів культури, дозвілля і мистецтва: Дунаєвського – О. Цимбалюк, Кам'янець-Подільського – І. Коваль-Трач, Чемеровецького – І. Харкава.

Висновки. Виставкова діяльність на Хмельниччині спрямована на відродження, збереження та розвиток усіх основних жанрово-тематичних видів традиційного народного образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва. Розглядаючи творчість народних майстрів Хмельниччини в загальному виставковому просторі українського народного мистецтва, варто зазначити, що кожен з них демонстрував власний стиль і заявив про своє творче "Я" в сучасній народній творчості, зберігаючи при цьому традиційні етнокультурні витоки народу. Керівництву регіону необхідно активно підтримувати цей суттєвий і потенційний сегмент духовно-культурного життя краю.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Перспективи подальших розвідок щодо актуальних проблем удосконалення виставкової діяльності ми вбачаємо у створенні стаціонарних художньо-виставкових салонів. А також у використанні способів презентації творчості майстрів і народних умільців у “віртуальних” виставках в Інтернет-мережі, які б розширювали аудиторію відвідувачів незалежно від наявності експозиційних площ і значних коштів на їх оформлення.

ЛІТЕРАТУРА

1. “Весняний вернісаж” майстрів народного мистецтва // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://onmccm.org/?p=4086>. Дата звернення: 16.03.2017. Назва з екрану;

2. Блажевич Ю.І., Блажевич О.І. Дерев’яних справ самобутні умільці і майстри Хмельниччини: Сучасний етап // Духовні витоки Поділля: митці в історії краю: матеріали IV всеукр. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 13 берез. 2014 р.) – Хмельницький: ХГПА, 2014. – С. 191 – 198.

3. Блажевич Ю.І., Блажевич О.І. Самобутній світ подільських майстринь: сучасний аспект // Духовні витоки Поділля: жінки в історії краю: матеріали всеукр. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 1 берез. 2013 р.) – Хмельницький: ХГПА, 2013. – С. 163 – 179.

4. Виставка-ярмарок образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва “Барви рідного краю”, присвячується 70-річчю утворення Хмельницької області (м. Хмельницький 22 вересня 2007 р. / Каталог). – Хмельницький, 2007. – 10 с.

5. Інформаційний вісник (діяльність Хмельницького обласного науково-методичного центру культури і мистецтва, клубних закладів області у 2016 році) / відпов. за вип.: Анатолій Белеванцев. – Хмельницький: ХОНМЦКіМ, 2017. – 97 с.

6. Інформаційний вісник (діяльність Хмельницького обласного науково-методичного центру культури і мистецтва, закладів культури клубного типу, початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів Хмельницької області за 2010 рік) / відпов. за вип.: Таїсія Стан, Анатолій Белеванцев. – Хмельницький: ХОНМЦКіМ, 2017. – 56 с.

7. Інформаційний вісник (діяльність Хмельницького обласного науково-методичного центру культури і мистецтва, клубних закладів області у 2013 році) / відпов. за вип.: Т. Стан, А. Белеванцев. – Хмельницький: ХОНМЦКіМ, 2014. – 92 с.

8. Інформаційний вісник (діяльність

Хмельницького обласного науково-методичного центру культури і мистецтва, клубних закладів області у 2014 році) / відпов. за вип.: О. Ільїнська. – Хмельницький: ХОНМЦКіМ, 2015. – 95 с.

9. Інформаційний вісник (діяльність Хмельницького обласного науково-методичного центру культури і мистецтва, клубних закладів області у 2015 році) / відпов. за вип.: А. Белеванцев. – Хмельницький: ХОНМЦКіМ, 2016. – 92 с.

10. Поділля: історико-етнографічне дослідження / Л.Ф. Артюшок, В.Г. Балушок, З.Є. Болтарович та ін. – К.: НКЦ “Доля”, 1994. – С. 404 – 484: фото.

11. Стан Т.С. Діяльність Хмельницького обласного осередку Національної спілки майстрів народного мистецтва України в розвитку декоративно-прикладного мистецтва області // Духовні витоки Поділля: митці в історії краю: матеріали IV всеукр. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 13 берез. 2014 р.) – Хмельницький: ХГПА, 2014. – С. 114 – 116.

12. Стан Т.С. Майстри декоративно-прикладного мистецтва Хмельниччини / Фотоальбом – Хмельницький, 2006. – 60 с.: іл.

13. Урсу Н.О. Митці Кам’янець-Подільського: архітектори, мистецтвознавці, художники: монографія – Кам’янець-Подільський: ФОП Сисин Я.І., 2016. – 240 с.

14. Хмельниччина відзначила 24-у річницю незалежності різнобарв’ям мистецьких заходів // <http://onmccm.org/?p=2735>. Дата звернення: 21.04.2017 р. Назва з екрану.

REFERENCES

1. “Vesnyanyu vernisazh” maystr ivnarodnoho mystetstva [“Spring Opening Day” Folk Art]. Available at: <http://onmccm.org/?p=4086>. (Accessed 16 March 2017). The name of the screen. [in Ukrainian].

2. Blazhevych, Yu.I. & Blazhevych, O.I. (2014). Derevianykh sprav samobutni umiltsi i maistry Khmelnychchynu: Suchasnyi etap [Original wooden cases and master craftsmen Khmelnytsky]. Proceedings of the 4th All-Ukrainian Scientific and Practical Conference “Current stage of spiritual roots skirts, artists in the history of the region”. (pp.191–198). (Khmelnitsky, 13 Mar. 2014). Khmelnytsky: ННРА Publ. [in Ukrainian].

3. Blazhevych, Yu.I. & Blazhevych, O.I. (2013). Samobutnii svit podilskykh maistryn: suchasnyi aspekt [Podolsk original world masters, modern aspect]. Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference “Spiritual origins skirts women in local history”. (pp.163–179). (Khmelnitsky, 1 Mar. 2013). Khmelnytsky: ННРА Publ. [in Ukrainian].

4. Vystavka-yarmarok obrazotvorchoho ta

dekoratyvno-pryklyadnoho mystetstva "Barvyridnoho kraiu", prysviachuietsia 70-richchiu utvorennia Khmelnytskoi oblasti (m. Khmelnytskyi 22 veresnia 2007 r. Kataloh) [Fair of fine and decorative art "Colors of native land", dedicated to the 70th anniversary of the Khmelnytskyi oblast (Khmelnytsky September 22, 2007 Product)]. Khmelnytsky, 10 p. [in Ukrainian].

5. Anatoly Byelyevantsev (Ed.). (2017). *Informatsiyni visnyk (diialnist Khmelnytskoho oblasnoho naukovo-metodychnoho tsentru kultury i mystetstva, klubnykh zakladiv oblasti u 2016 rotsi)* [Newsletter (activities Khmelnytsky regional scientific methodology center of culture and art clubs in the area 2016)]. Khmelnytsky: HONMTsKiM, 97 p. [in Ukrainian].

6. Tayisiya Stan & Anatoliy Byelyevantsev (Eds.). (2017). *Informatsiyni visnyk (diialnist Khmelnytskoho oblasnoho naukovo-metodychnoho tsentru kultury i mystetstva, zakladiv kultury klubnoho typu, pochatkovykh spetsializovanykh mystetskykh navchalnykh zakladiv Khmelnytskoi oblasti za 2010 rik)* [Newsletter (activities Khmelnytsky regional scientific methodology center of culture and art, culture clubs, primary specialized art schools Khmelnytsky region 2010)]. Khmelnytsky: HONMTsKiM, 56 p. [in Ukrainian].

7. Stan, T. & Byelyevantsev, A. (Eds.). (2014). *Informatsiyni visnyk (diialnist Khmelnytskoho oblasnoho naukovo-metodychnoho tsentru kultury i mystetstva, klubnykh zakladiv oblasti u 2013 rotsi)* [Newsletter (activities Khmelnytsky regional scientific methodology center of culture and art clubs in the area 2013)]. Khmelnytsky: HONMTsKiM, 92 p. [in Ukrainian].

8. Ilinska, O. (Ed.). (2015). *Informatsiyni visnyk (diialnist Khmelnytskoho oblasnoho naukovo-metodychnoho tsentru kultury i mystetstva, klubnykh zakladiv oblasti u 2014 rotsi)* [Newsletter (activities Khmelnytsky regional scientific methodology center

of culture and art clubs in the area 2014)]. Khmelnytsky: HONMTsKiM, 95 p. [in Ukrainian].

9. Byelyevantsev, A. (Ed.). (2016). *Informatsiyni visnyk (diialnist Khmelnytskoho oblasnoho naukovo-metodychnoho tsentru kultury i mystetstva, klubnykh zakladiv oblasti u 2015 rotsi)* [Information Bulletin (activities Khmelnytsky regional scientific methodology center of culture and art clubs in the area 2015)]. Khmelnytsky: HONMTsKiM, 92 p. [in Ukrainian].

10. Artyushok, L.F., Balushok, V.H. & Boltarovich, Z.Ye. et al. (1994). *Podillya: istoryko-etnografichne doslidzhennya* [Skirts: historical and ethnographic research]. Kyiv: TCC "Destiny", pp.404–484 [in Ukrainian].

11. Stan, T.S. (2014). Diialnist Khmelnytskoho oblasnoho osередku Natsionalnoi spilky maistriv narodnoho mystetstva Ukrainy v rozvytku dekoratyvno-pryklyadnoho mystetstva oblasti [Activities Khmelnytsky Regional Branch of the National Union of Folk Art of Ukraine in the development of arts and crafts area]. Proceedings of the 4th All-Ukrainian Scientific and Practical Conference "Spiritual origins skirts, artists in the history of the region" (pp.114–116). (Khmelnytsky, 13 Mar. 2014). Khmelnytsky: HHPA [in Ukrainian].

12. Stan, T.S. (2006). *Maistry dekoratyvno-pryklyadnoho mystetstva Khmelnytskoyi* [Master of arts and crafts Khmelnytsky]. *Album*. Khmelnytsky, 60 p. [in Ukrainian].

13. Ursu, N. O. (2016). *Mytsi Kamiantsia-Podilskoho: arkhitektory, mystetstvoznavtsi, khudozhnyky* [Kamenetz-Podolsk artists, architects, art historians, artists]. Kamenetz-Podolsk, FOP: Sysyn, Y., 240 p. [in Ukrainian].

14. *Khmelnytskychyna vidznachyla 24-u richnytsiu nezalezhnosti riznobarviam mystetskykh zakhodiv* [Khmelnytsky celebrated the 24th anniversary of the independence of the variety of art events]. Available at: <http://onmccm.org/?p=2735>. (Accessed 21 April 2017). The name of the screen. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 20.04.2017

“Шукати того, що досягло розквіту й зрілості. Всі творіння природи досягають довершеності лише у певну пору: попереду того вони зріють, опісля – псуються. Та твори мистецтва рідко бувають такими, щоб їх не можна було поліпшити. Перевага доброго смаку – здатність насолоджуватися речами лише в їхньому завершеному вигляді; не кожному вона дана, а іншому й дана, та нерозвинута. Навіть у плодах розуму є своя найвища ступінь зрілості: вмій її розпізнати, щоб її поцінувати й себе розвинути”.

Бальтасар Грасіан-і-Моралес
іспанський письменник, мислитель, філософ та теоретик літератури

